УДК 330.3;338.2;339
JEL F01, F42, L10, L50, L59, O10, O19, O20
DOI https://doi.org/10.32782/2786-765X/2026-14-9

Диха М.В.
доктор економічних наук, професор,
професор кафедри економіки, аналітики, моделювання
та інформаційних технологій в бізнесі,
Хмельницький національний університет
ORCID: https://orcid.org/0000-0003-4405-9429

Диха В.В.
доктор філософії (PhD) за спеціальністю 051 «Економіка»,
старший викладач кафедри економіки, аналітики, моделювання
та інформаційних технологій в бізнесі,
Хмельницький національний університет
ORCID: https://orcid.org/0009-0004-2398-3692

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ НА ЗАСАДАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

У статті досліджено концептуальні основи формування зовнішньоекономічного потенціалу промислового комплексу України в умовах сучасних трансформаційних процесів та важливості реалізації принципів сталого розвитку. Визначено основні складові зовнішньоекономічного потенціалу промислового комплексу України (виробничо-технологічну, інноваційну, фінансово-інвестиційну, кадрову, маркетингову, інформаційну, екологічну, соціальну, організаційно-управлінську, геополітичну, інституційно-правову, логістичну, кон'юнктурну). Обґрунтовано роль принципів сталого розвитку у формуванні зовнішньоекономічного потенціалу промислового комплексу та доведено необхідність інтеграції економічних, екологічних і соціальних аспектів у процеси прийняття управлінських рішень. Зовнішньоекономічний потенціал промислового комплексу України авторами визначено як багатокомпонентну систему, інтегровану сукупність складових внутрішнього середовища (виробничо-технологічних, інноваційних, фінансово-інвестиційних, кадрових, маркетингових, інформаційних, екологічних та соціальних), організаційно-управлінські можливості підприємств промислового комплексу, сформовані на принципах сталого розвитку та з урахуванням впливу чинників зовнішнього середовища (геополітичних, інституційно-правових, логістичних, кон'юнктурних), що в цілому забезпечують можливості ефективного здійснення зовнішньоекономічної діяльності, підвищення міжнародної конкурентоспроможності та досягнення цілей сталого розвитку у національному та глобальному вимірах. Запропоноване трактування зовнішньоекономічного потенціалу промислового комплексу поєднує традиційні економічні характеристики зовнішньоекономічного потенціалу, направлені на досягнення економічної результативності, із соціальними та екологічними вимогами, направленими на досягненням екологічної безпеки та соціальної відповідальності. Визначено основні стримувальні чинники (проблеми та виклики) розвитку зовнішньоекономічного потенціалу, серед яких технологічне відставання виробництва, недостатня інноваційна активність, інвестиційні обмеження, логістичні труднощі, кадровий дефіцит, посилення екологічних вимог та воєнно-політичні ризики. Зроблено висновок про необхідність модернізації промислового комплексу, розвитку інноваційної діяльності та впровадження принципів сталого розвитку, як основи підвищення конкурентоспроможності української промисловості на міжнародних ринках.

Ключові слова: зовнішньоекономічний потенціал, промисловий комплекс, сталий розвиток, конкурентоспроможність, продуктивність, інновації, інвестиції, декарбонізація, екологічні вимоги, соціальна відповідальність, геополітичні та логістичні обмеження, організаційно-управлінські можливості.

Постановка проблеми. Промисловий комплекс України, який і до 2022 р. характеризувався високим ступенем зношеності основних засобів, від початку повномасштабної війни зазнав значних втрат, руйнувань внаслідок російської агресії, що обумовлює потребу його відновлення та модернізації. Водночас існуюча структура зовнішньоекономічної діяльності промислового комплексу України характеризується значною сировинною орієнтацією експорту, нерівномірністю розвитку окремих галузей, недостатнім рівнем технологічної модернізації та обмеженим впровадженням принципів сталого розвитку в систему управління. Зважаючи на поглиблення євроінтеграційних процесів, високу глобальну конкуренцію та важливість переходу національної економіки до моделі сталого розвитку, особливого значення набуває посилення зовнішньоекономічного потенціалу промислового комплексу України, який визначає можливості щодо залучення інвестицій,

© Диха М.В., Диха В.В., 2026
Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

інтеграції у міжнародні виробничі ланцюги, забезпечення конкурентоспроможності, економічної стійкості та нарощування експорту продукції з високою доданою вартістю, зміцнення конкурентних позицій на світових ринках та досягнення цілей сталого розвитку в умовах трансформаційних процесів і повоєнного відновлення національної економіки. Тому, актуальність дослідження обумовлена необхідністю висвітлення концептуальних основ формування зовнішньоекономічного потенціалу промислового комплексу з урахуванням економічних, екологічних та соціальних складових сталого розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні засади формування потенціалу підприємства, концепції стратегічного управління, які заклали фундамент сучасних уявлень про природу й структуру потенціалу, особливості його розвитку на сучасному етапі, висвітлені у працях зарубіжних науковців, серед яких J. Barney [23], P. Drucker [24], R. Grant [28], B. Li [29], X. Li [30], D. North [31], E. Penrose [32; 33], C. Prahalad та G. Hamel [34], D. Teece та ін. [35], R. Triker [36], B. Wernerfelt [37] та ін.

Широкий спектр питань щодо формування економічного потенціалу, його складові, механізми управління потенціалом висвітлено у публікаціях українських дослідників, зокрема, О. Балахонової [1], О. Богми та ін. [4], В. Вишнюка [6], С. Пісецької та І. Лункіної [16], В. Слободянюка [18], Т. Шабатури [22]. К. Хаустова та Е. Дем'янович [20] зазначили про важливість кадрового потенціалу та особливості управління кадровим потенціалом в умовах сучасних викликів. М. Білий [3] зосередився на дослідженні теоретичних основ інвестиційного потенціалу. І. Лункіна [12] присвятила дослідження питанню оцінювання складових потенціалу підприємств, а О. Гронь та О. Сікаленко [8], – оцінюванню експортного потенціалу підприємств. Окремі аспекти зовнішньоекономічного потенціалу висвітлено у публікаціях М. Бердар [2], Ю. Боднар та ін. [5], Р. Чемчикаленко та О. Ярмак [18]. О. Могилевська та ін. [13; 14] дослідили ключові аспекти цифрової трансформації підприємств, що визначають по суті інформаційний контекст зовнішньоекономічного потенціалу промислового комплексу України, а також значимість зелених технологій у формуванні інноваційного потенціалу сталого розвитку промисловості.

У контексті теми дослідження зазначимо, що стан, тенденції та перспективи зовнішньоекономічної діяльності, які обумовлені зовнішньоекономічним потенціалом, описано у публікаціях [9; 10; 19], у розрізі окремих країн, – у публікаціях [25; 26; 27]. У цілому проблеми та перспективи економічного розвитку національної економіки, обумовлені наявним потенціалом, досліджено у публікаціях [7; 17].

Отже, зовнішньоекономічний потенціал є важливою складовою економічного потенціалу промислового комплексу, визначає здатність ефективно функціонувати на міжнародних ринках, забезпечувати конкурентоспроможність продукції, розширювати експортні можливості та інтегруватися у глобальні ланцюги створення вартості. Проте, незважаючи на значний науковий доробок, недостатньо дослідженими залишаються питання формування та розвитку зовнішньоекономічного потенціалу промислового комплексу України саме крізь призму концепції сталого розвитку.

Тому, **метою статті** є обґрунтування концептуальних основ формування зовнішньоекономічного потенціалу промислового комплексу України на засадах сталого розвитку.

Для досягнення поставленої мети було передбачено вирішення таких завдань:

– обґрунтувати основні складові зовнішньоекономічного потенціалу промислового комплексу України;

– дослідити роль принципів сталого розвитку у формуванні зовнішньоекономічного потенціалу промислового комплексу та визначити сутність зовнішньоекономічного потенціалу під призмою сталого розвитку;

– дослідити стримувальні чинники (проблеми та виклики) розвитку зовнішньоекономічного потенціалу у сучасних умовах та окреслити напрями розвитку зовнішньоекономічного потенціалу промислового комплексу України на засадах сталого розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Зовнішньоекономічний потенціал промислового комплексу є складною багаторівневою системою, обумовлюється характеристиками у розрізі складових, їх взаємодією, ефективністю управління.

Виробничо-технологічна, інноваційна, фінансово-інвестиційна, кадрова, маркетингова, соціальна, екологічна складові зовнішньоекономічного потенціалу, як чинники внутрішнього середовища підприємств, формують базову конкурентоспроможність промислового комплексу та визначають його готовність до міжнародної економічної діяльності.

Зокрема, виробничо-технологічна складова зовнішньоекономічного потенціалу характеризує можливості промислового комплексу

щодо виробництва конкурентоспроможної продукції відповідно до міжнародних стандартів якості, включає виробничі потужності, рівень технічного оснащення, ступінь зносу основних засобів, ступінь модернізації обладнання, ефективність використання ресурсів та впровадження сучасних технологій.

Інноваційна складова зовнішньоекономічного потенціалу визначає здатність підприємств створювати та впроваджувати нові технології, продукцію й управлінські рішення, які підвищують конкурентоспроможність на міжнародних ринках. До неї належать витрати на науково-дослідні роботи, рівень цифровізації, патентна активність та розвиток технологій Індустрії 4.0.

Фінансово-інвестиційна складова зовнішньоекономічного потенціалу відображає можливості залучення та ефективного використання фінансових ресурсів для розвитку зовнішньоекономічної діяльності. Основними характеристиками фінансово-інвестиційної складової зовнішньоекономічного потенціалу є обсяг інвестицій, доступ до кредитних ресурсів, рівень фінансової стійкості підприємств та інвестиційна привабливість галузей промисловості.

Кадрова складова зовнішньоекономічного потенціалу охоплює трудовий потенціал, професійну кваліфікацію персоналу, рівень управлінських компетенцій та здатність працівників адаптуватися до вимог міжнародного ринку. Особливого значення у формуванні та розвитку зовнішньоекономічного потенціалу набуває підготовка фахівців у сфері міжнародного бізнесу, логістики, маркетингу та управління інноваціями.

Маркетингова складова зовнішньоекономічного потенціалу визначає можливості промислового комплексу щодо просування продукції на зовнішніх ринках. Вона включає рівень диверсифікації експорту, міжнародну впізнаваність продукції, ефективність маркетингової діяльності, наявність торговельних зв'язків та експортних стратегій.

У сучасних умовах стрімко зростає вагомість інформаційної складової зовнішньоекономічного потенціалу. Інформаційний потенціал в епоху цифрової трансформації відображає можливості підприємств щодо збору, обробки, зберігання та використання інформації для прийняття управлінських рішень. Інформаційний потенціал включає інформаційні системи та технології, бази даних, комунікаційні мережі, здатність до аналітичної обробки інформації. У контексті сучасних викликів та кіберзагроз важливим є не лише формування потужної інформаційної складової, але створення надійних систем захисту, забезпечення кібербезпеки.

Соціальна складова зовнішньоекономічного потенціалу передбачає забезпечення належних умов праці, розвиток людського капіталу, дотримання принципів корпоративної соціальної відповідальності та створення умов для довгострокового соціально орієнтованого розвитку промисловості.

У контексті сталого розвитку особливого значення набуває екологічна складова зовнішньоекономічного потенціалу, яка характеризує рівень ресурсоефективності виробництва, екологічної модернізації підприємств, скорочення викидів та відповідність продукції міжнародним екологічним стандартам. Запровадження в Європейському Союзі вимог вуглецевого коригування імпорту, посилення вимог до екологічної безпеки виробництва, впровадження ESG-стандартів та принципів сталого розвитку формують нові умови функціонування промислового комплексу на міжнародних ринках.

Геополітична, інституційна, логістична, кон'юнктурна складові зовнішньоекономічного потенціалу формуються поза межами підприємств і значною мірою визначають умови/чинники функціонування промислового комплексу.

Геополітичні чинники (військові ризики, міжнародна політична ситуація, санкційна політика та рівень міжнародної підтримки України) визначають умови доступу на зовнішні ринки та рівень інвестиційної привабливості країни. Нормативно-правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності, митна політика, умови реалізації угод, а також гармонізація законодавства з європейськими нормами впливають на можливості розвитку зовнішньоекономічного потенціалу. Інституційно-правова складова зовнішньоекономічного потенціалу відображає вплив нормативно-правового середовища, державної політики підтримки експорту, міжнародних угод та регуляторних механізмів на розвиток зовнішньоекономічної діяльності промислового комплексу. Логістична складова зовнішньоекономічного потенціалу характеризує рівень розвитку транспортної, складської та митної інфраструктури, що забезпечує ефективність міжнародних поставок. В умовах воєнного стану та трансформації логістичних маршрутів ця складова набуває особливої важливості для підтримки експортного потенціалу України. Стан міжнародної транспортної інфраструктури, доступність морських портів, функціонування прикордонних переходів та вартість перевезень суттєво

впливають на ефективність зовнішньоекономічної діяльності підприємств. Кон'юнктурні чинники світового ринку, а саме, попит на промислову продукцію, коливання світових цін, зміни структури міжнародної торгівлі та рівень глобальної конкуренції визначають перспективи реалізації української продукції на зовнішніх ринках.

Організаційно-управлінські можливості відображають ефективність організаційної структури, бізнес-процесів, корпоративної культури, системи управління підприємством. Організаційно-управлінський потенціал включає управлінські здібності менеджерів, якість організації процесів, ефективність комунікацій, здатність до стратегічного планування та координації діяльності. Організаційно-управлінський потенціал інтегрує, забезпечує ефективну взаємодію усіх внутрішніх складових зовнішньоекономічного потенціалу та врахування впливу чинників зовнішнього середовища. Формування та розвиток зовнішньоекономічного потенціалу має спиратися на організаційно-управлінські підходи, адекватні запитам та викликам сучасності.

У сучасних умовах однією з ключових парадигм формування економічної політики та стратегій розвитку промисловості є концепція сталого розвитку, яка передбачає збалансоване поєднання економічних, соціальних та екологічних цілей, задоволення потреб сучасного покоління без загрози можливостям задоволення потреб майбутніми поколіннями. Традиційно управління зовнішньоекономічним потенціалом орієнтувалося переважно на економічні показники (обсяги експорту, валютні надходження, частку ринку та прибутковість). Однак сучасні умови міжнародної конкуренції вимагають врахування значно ширшого кола критеріїв, зокрема екологічної відповідальності, енергоефективності виробництва, соціальної відповідальності бізнесу та відповідності ESG-стандартам. У зв'язку з цим формування та розвиток зовнішньоекономічного потенціалу промислового комплексу має здійснюватися на основі принципів сталого розвитку (табл. 1).

Отже, формування та розвиток зовнішньоекономічного потенціалу промислового комплексу України має базуватися на інтеграції економічних, екологічних та соціальних критеріїв розвитку. Саме така модель відповідає сучасному парадигмальному баченню розвитку промислового комплексу, національної економіки у цілому та концептам розвитку глобальних ринків. Тому принципи сталого розвитку доцільно розглядати не як обмеження для зовнішньоекономічної діяльності, а як інструмент підвищення її довгострокової ефективності та конкурентоспроможності.

Таким чином, зовнішньоекономічний потенціал промислового комплексу України ми визначаємо як багатокомпонентну систему, інтегровану сукупність складових внутрішнього середовища (виробничо-технологічних, інноваційних, фінансово-інвестиційних, кадрових, маркетингових, інформаційних, екологічних та соціальних), організаційно-управлінські можливості підприємств промислового комплексу, сформовані на принципах сталого розвитку та з урахуванням впливу чинників зовнішнього середовища (геополітичних, інституційно-правових, логістичних, кон'юнктурних), що в цілому забезпечують можливості ефективного здійснення зовнішньоекономічної діяльності, підвищення міжнародної конкурентоспроможності та досягнення цілей сталого розвитку у національному та глобальному вимірах. Запропонований підхід до трактування зовнішньоекономічного потенціалу

Таблиця 1

Вплив принципів сталого розвитку на зовнішньоекономічний потенціал

Принцип	Зміст	Вплив на зовнішньоекономічний потенціал
Економічна ефективність	Раціональне використання ресурсів та забезпечення конкурентоспроможності	Сприяє підвищенню продуктивності та експортної конкурентоспроможності.
Екологічна відповідальність	Зменшення негативного впливу на довкілля, досягнення екологічної нейтральності	Полегшує доступ продукції до ринків ЄС та інших розвинених країн.
Соціальна орієнтованість	Захист прав працівників, розвиток людського капіталу	Формує позитивну ділову репутацію та інвестиційну привабливість.
Інноваційність	Впровадження нових технологій та цифрових рішень	Створює передумови для виробництва продукції з високою доданою вартістю.
Відповідальне управління	Прозорість та корпоративна відповідальність	Підвищує довіру інвесторів та міжнародних партнерів.

Джерело: сформовано авторами

промислового комплексу поєднує традиційні економічні характеристики зовнішньоекономічного потенціалу, направлені на досягнення економічної результативності, із соціальними та екологічними вимогами, направленими на досягненням екологічної безпеки та соціальної відповідальності.

Розвиток зовнішньоекономічного потенціалу промислового комплексу України стримується низкою системних проблем, структурними диспропорціями української промисловості та новими викликами, пов'язаними з війною, глобальною нестабільністю, зміною географії зовнішньої торгівлі, посиленням екологічних вимог та технологічною трансформацією світової економіки (табл. 2).

У сучасних умовах на зовнішньоекономічний потенціал промислового комплексу України найбільший вплив мають геополітичні та логістично-інфраструктурні чинники, оскільки саме вони визначають фізичну можливість здійснення експортних операцій. Руйнування транспортної інфраструктури, обмеження роботи морських портів та необхідність переорієнтації товаропотоків призвели до збільшення часу доставки продукції, зростання транспортних витрат, зниження конкурентоспроможності українських експортерів. Найбільш вагомим стримувальним чинником сучасного періоду є російська військова агресія проти України, наслідками якої стали руйнування виробничих потужностей, окупація частини промислових територій, погіршення інвестиційного клімату, зростання ризиків ведення бізнесу, порушення міжнародних виробничих зв'язків.

Однією з ключових проблем розвитку зовнішньоекономічного потенціалу в сучасних умовах залишається низький рівень

Таблиця 2

Стримувальні чинники (проблеми та виклики) розвитку зовнішньоекономічного потенціалу промислового комплексу України у сучасних умовах

Група проблем	Основні прояви	Наслідки
Структурно-технологічні	Високий рівень зносу основних засобів (значна частина обладнання морально та фізично застаріла, низький рівень модернізації)	Зниження продуктивності праці; зниження конкурентоспроможності продукції; скорочення можливостей виходу на високотехнологічні ринки; обмеження участі у глобальних ланцюгах створення вартості.
Інноваційні	Низькі витрати на НДДКР та впровадження інновацій, недостатня інноваційна активність	Відставання від світових технологічних трендів; скорочення можливостей диверсифікації експорту; втрата конкурентних переваг на зовнішніх ринках.
Інвестиційні	Обмеженість капіталу (дефіцит внутрішніх та зовнішніх інвестицій)	Уповільнення модернізації промисловості; зниження темпів інноваційного розвитку; обмеження можливостей нарощування експорту.
Експортно-структурні	Сировинна орієнтація експорту (переважання продукції з низькою доданою вартістю)	Залежність від цінової кон'юнктури, коливань світової економіки; нестабільність валютних надходжень; низька додана вартість експорту; обмежене зростання міжнародної конкурентоспроможності.
Кадрові	Міграція населення, дефіцит кваліфікованих працівників	Зниження продуктивності праці; уповільнення інноваційних процесів; зниження виробничого потенціалу; погіршення адаптивності підприємств до міжнародних вимог.
Екологічні	Посилення екологічних вимог, вимог декарбонізації. Невідповідність підприємств сучасним екологічним стандартам / вимогам	Ускладнення доступу до європейських ринків; ризик втрати частини європейських ринків; зростання витрат на екологічну модернізацію; необхідність еколого-структурної трансформації виробництв
Логістичні	Руйнування інфраструктури, зміна маршрутів експорту	Зменшення обсягів експорту; звуження географії зовнішньоекономічної діяльності; зростання витрат експорту, транспортних витрат, зростання вартості виходу на нові ринки.
Воєнно-політичні	Високий рівень ризиків, невизначеності. Руйнування виробничих потужностей	Обмеження розвитку зовнішньоекономічної діяльності; погіршення інвестиційно-підприємницького клімату; скорочення експортних можливостей; зменшення інвестиційної активності; зниження рівня міжнародної конкурентоспроможності.

Джерело: сформовано авторами

технологічної модернізації промислового виробництва. Значна частина підприємств промислового комплексу України протягом тривалого часу функціонувала на основі виробничих потужностей, сформованих ще у другій половині XX століття. Високий ступінь фізичного та морального зносу основних засобів обумовлює високу енергомісткість виробництва, обмежує можливості виробництва продукції відповідно до міжнародних стандартів. У результаті українські виробники часто програють конкуренцію підприємствам країн ЄС та Азії за показниками продуктивності, технологічності та інноваційності. Структурно-технологічні проблеми обумовлюють зниження зовнішньоекономічного потенціалу, що обумовлює зниження конкурентоспроможності продукції, скорочення можливостей виходу на високотехнологічні ринки, обмеження участі у глобальних ланцюгах створення вартості.

Вагомою проблемою залишається недосконала структура українського експорту. Значна частка експорту формується за рахунок сировинного експорту [9; 10]. А з початком повномасштабної війни обсяги експорту продукції підприємств промислового комплексу (металургійної продукції, рудної сировини, продукції первинної переробки, напівфабрикатів) скоротилися через окупацію або військові дії на територіях, де знаходилися підприємства промислового комплексу, що здійснювали експорт даних видів продукції [9]. Частка продукції високотехнологічних галузей залишається порівняно низькою. Подібна структура робить економіку надзвичайно чутливою до коливань світових цін та кон'юнктури міжнародних ринків. Обмеженість зовнішньоекономічного потенціалу обумовлює нестабільність валютних надходжень, залежність від циклічних коливань світової економіки, низьку додану вартість експорту, обмежене зростання міжнародної конкурентоспроможності.

Світова практика свідчить, що головним джерелом конкурентних переваг стають інновації, цифровізація та технології Індустрії 4.0. В Україні інноваційна активність промислових підприємств залишається недостатньою через обмежене фінансування НДДКР, низьку взаємодію бізнесу та науки, недостатній рівень комерціалізації наукових розробок, високі ризики інвестування в інновації. Стримувальні чинники розвитку зовнішньоекономічного потенціалу інноваційного характеру обумовлюють відставання від міжнародних технологічних трендів, скорочення можливостей диверсифікації експорту, втрату конкурентних переваг на зовнішніх ринках. Розвиток зовнішньоекономічного потенціалу неможливий без масштабного оновлення виробничої бази та впровадження нових технологій. Однак сучасний стан інвестиційного забезпечення характеризується високими ризиками для інвесторів, обмеженим доступом до довгострокового кредитування, недостатнім розвитком фондового ринку, скороченням обсягів прямих іноземних інвестицій. Такі інвестиційні обмеження гальмують розвиток зовнішньоекономічного потенціалу промислового комплексу України (уповільнюють модернізацію промисловості, знижують темпи інноваційного розвитку, обмежують можливості нарощування експорту).

Також зовнішньоекономічний потенціал значною мірою залежить від якості людського капіталу. З 2022 р. кадрові проблеми та демографічні виклики через трудову міграцію, скорочення чисельності економічно активного населення, дефіцит інженерних та технічних кадрів, нестачу фахівців у сфері міжнародного бізнесу та ЗЕД постали серед основних проблем розвитку зовнішньоекономічного потенціалу.

Окрему групу становлять проблеми, пов'язані з екологічною модернізацією виробництва. У рамках Європейського зеленого курсу [11], плану дій [15] українські підприємства повинні поступово адаптуватися до нових екологічних стандартів, вимог декарбонізації. Для багатьох галузей це означає необхідність: скорочення викидів CO_2, підвищення енергоефективності; впровадження принципів циркулярної економіки, екологічної сертифікації виробництва.

Зазначені проблеми призводять до зниження експортних можливостей промислового комплексу України, обумовлюють негативні впливи на розвиток зовнішньоекономічного потенціалу.

Вважаємо, що напрямами посилення зовнішньоекономічного потенціалу промислового комплексу України, підвищення конкурентоспроможності української промисловості, розширення її присутності на світових ринках та забезпечення довгострокової економічної стійкості мають бути: впровадження інновацій, технологічна модернізація, експортна диверсифікація, розвиток людського капіталу, логістична трансформація, екологізація виробництва, удосконалення інституційного середовища, впровадження ESG-підходів. Їх детальніше обґрунтування буде предметом подальших досліджень.

Висновки. У результаті проведеного дослідження встановлено, що зовнішньо-

економічний потенціал промислового комплексу України є складною багатокомпонентною системою, яка визначає можливості національної промисловості щодо ефективного функціонування на міжнародних ринках, забезпечення конкурентоспроможності продукції, розширення експортної діяльності та інтеграції до глобальних ланцюгів створення вартості. Визначено, що зовнішньоекономічний потенціал промислового комплексу обумовлюється станом/характеристиками внутрішніх складових (виробничо-технологічної, інноваційної, фінансово-інвестиційної, кадрової, маркетингової, інформаційної, екологічної, соціальної, організаційно-управлінської) та впливом чинників зовнішнього середовища підприємств промислового комплексу (геополітичних, інституційних, логістичних, кон'юнктурних), які значною мірою визначають умови функціонування промислового комплексу та можливості здійснення зовнішньоекономічної діяльності. Організаційно-управлінська складова потенціалу підприємств обумовлює інтеграцію усіх внутрішніх та зовнішніх складових зовнішньоекономічного потенціалу. Рівень зовнішньоекономічного потенціалу визначає можливості промислового комплексу України щодо нарощування експорту, диверсифікації зовнішніх ринків збуту, підвищення міжнародної конкурентоспроможності та адаптації до глобальних викликів.

Формування та розвиток зовнішньоекономічного потенціалу промислового комплексу України має базуватися на інтеграції економічних, екологічних та соціальних критеріїв розвитку, що відповідає сучасному парадигмальному баченню розвитку промислового комплексу на принципах сталості.

Зовнішньоекономічний потенціал промислового комплексу України визначено як багатокомпонентну систему, інтегровану сукупність складових внутрішнього середовища (виробничо-технологічних, інноваційних, фінансово-інвестиційних, кадрових, маркетингових, інформаційних, екологічних та соціальних), організаційно-управлінські можливості підприємств промислового комплексу, сформовані на принципах сталого розвитку та з урахуванням впливу чинників зовнішнього середовища (геополітичних, інституційно-правових, логістичних, кон'юнктурних), що в цілому забезпечують можливості ефективного здійснення зовнішньоекономічної діяльності, підвищення міжнародної конкурентоспроможності та досягнення цілей сталого розвитку у національному та глобальному вимірах. Запропоноване трактування зовнішньоекономічного потенціалу промислового комплексу поєднує традиційні економічні характеристики зовнішньоекономічного потенціалу, направлені на досягнення економічної результативності, із соціальними та екологічними вимогами, направленими на досягненням екологічної безпеки та соціальної відповідальності.

У ході дослідження визначено стримувальні чинники (основні проблеми та виклики) розвитку зовнішньоекономічного потенціалу промислового комплексу України. До них віднесено високий рівень зносу виробничих потужностей, недостатню інноваційну активність, сировинну спрямованість експорту, кадровий дефіцит, необхідність адаптації до сучасних екологічних вимог, обмеженість інвестиційних ресурсів, логістичні ускладнення та значний вплив воєнно-політичних ризиків. Обґрунтовано, що зазначені чинники знижують ефективність зовнішньоекономічної діяльності, обмежують можливості виходу на нові ринки та стримують розвиток конкурентоспроможності української промисловості.

Розвиток зовнішньоекономічного потенціалу промислового комплексу України потребує комплексного врахування внутрішніх і зовнішніх чинників, структурної модернізації виробництва, посилення інноваційної складової та широкого впровадження принципів сталого розвитку як основи довгострокового підвищення конкурентоспроможності на міжнародних ринках.

Бібліографічний список

1. Балахонова О. В. Узагальнення складових економічного потенціалу підприємства і механізм його розвитку. *Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління*. 2021. Вип. 20(2(48). С. 98–115. DOI: https://doi.org/10.18524/2413-9998.2021.2(48).243683
2. Бердар М. М. Зовнішньоекономічний потенціал підприємств харчової промисловості та можливості його нарощування. *Науковий вісник Ужгородського національного університету.* 2018. Вип. 18 (1). С. 40–45. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/18_1_2018ua/10.pdf
3. Білий М. Теоретичні положення обґрунтування сутності категорії «інвестиційний потенціал». *Науковий вісник Полісся.* 2025. Вип. 1 (30). С. 193–206. DOI: https://doi.org/10.25140/2410-9576-2025-1(30)-193-206
4. Богма О., Ганечко І., Лимар В. Економічний потенціал підприємства: зміст та ключові характеристики. *Вісник КНТЕУ.* 2022. № 1. URL: https://journals.knute.edu.ua/scientia-fructuosa/article/view/41/22

5. Бондар Ю. А., Легінькова Н. І., Фабрика І. В. Експортний потенціал підприємства: сутність, принципи формування та умови максимізації. *Вісник післядипломної освіти. Серія «Соціальні та поведінкові науки».* 2021. Вип. 16 (45). С. 125–140. DOI: https://doi.org/10.32405/2522-9931-2021-16(45)-125-140
6. Вишнюк В. Концептуальні засади формування та розвитку економічного потенціалу підприємства в умовах стратегічних трансформацій. *Modeling the Development of the Economic Systems*. 2025. № 4. С. 364–369. DOI: https://doi.org/10.31891/mdes/2025-18-45
7. Геєць В. Суперечності та перспективи економічного зростання на інноваційній основі в Україні. *Економіка України.* 2024. Вип. 67(11(756). С. 3–28. DOI: https://doi.org/10.15407/economyukr.2024.11.003
8. Гронь О., Сікаленко О. Оцінювання експортного потенціалу підприємства. *Галицький економічний вісник.* 2021. Вип. 73 (6). С. 115–122. DOI: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2021.06.115
9. Диха М. В., Диха,В. В. Тенденційний аналіз експорту аграрної продукції України в контексті сучасних викликів та загроз. *Український журнал прикладної економіки та технік.* 2026. № 2. С. 248–255. DOI: https://doi.org/10.36887/2415-8453-2026-2-46
10. Диха М. В., Лямець І. А. Зовнішньоторговельна діяльність України: стан, проблеми, перспективи. *Науковий вісник ІФНТУНГ. Серія: Економіка та управління в нафтовій і газовій промисловості.* 2021. Вип. 1 (23). С. 108–117. DOI: https://doi.org/10.31471/2409-0948-2021-1(23)-108-117
11. Європейський зелений курс. URL: https://eur-lex.europa.eu/
12. Лункіна І. Ю. Науково-практичний підхід до оцінки складових, забезпечуючих збалансованість потенціалу підприємств. *Здобутки економіки: перспективи та інновації.* 2024. № 11. DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.15338653
13. Могилевська О., Могилевский Ю., Ситик Р. Ключові аспекти цифрової трансформації підприємств промислового комплексу України. *Розвиток міста.* 2026. Вип. 1 (09). С. 138–148. DOI: https://doi.org/10.32782/city-development.2026.1-17
14. Могилевська О., Павловський С., Могилевський Ю. Зелені технології у формуванні інноваційного потенціалу сталого розвитку промислового підприємництва. *Розвиток міста*. 2026. Вип. 2 (10). С. 153–161. DOI: https://doi.org/10.32782/city-development.2026.2-17
15. Пакет ЄС “Fit for 55”. URL: https://ecoaction.org.ua/paket-ies-fit-for-55.html
16. Пілецька С. Т., Лункіна І. Ю. Стратегічно орієнтований економічний потенціал підприємства. *Економіка. Фінанси. Право*. 2022. Вип. 9/1. С. 17–23. DOI: https://doi.org/10.37634/efp.2022.9(1).4
17. Сіденко В. Виклики і можливості для стійкого економічного розвитку України в контексті глобального транзиту. *Економіка України. 2024. Вип.* 67(1(746). С. 3–39. DOI: https://doi.org/10.15407/economyukr.2024.01.003
18. Слободянюк В. Економічний потенціал підприємства: економічний зміст та складові. *Економіка та суспільство*. 2025. № 83. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-82-163
19. Станасюк Н., Паліса А. Тенденції та перспективи українського експорту. *Економіка та суспільство*. 2024. № 69. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-69-42
20. Хаустова К., Дем’янович Е. Управління кадровим потенціалом підприємства в умовах сучасної нестабільності. *Економіка та суспільство*. 2023. № 56. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-43
21. Чемчикаленко Р. А., Ярмак О. В. Зовнішньоекономічний потенціал підприємств та його удосконалення в умовах сучасних трансформацій бізнес-середовища. *Економічна теорія та право*. 2024. Вип. 4 (59). С. 24–38. URL: http://econtlaw.nlu.edu.ua/2024/12/19/foreign-economic-potential-of-enterprises-and-its-improvement-in-the-conditions-of-modern-transformations-of-the-business-environment/
22. Шабатура Т. С. Стратегічні напрямки реалізації економічного потенціалу підприємства. *Галицький економічний вісник*. 2019. Вип. 58 (3). С. 105–114. DOI: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2019.03.105
23. Barney J. Firm Resources and Sustained Competitive Advantage. *Journal of Management.* 1991. Vol. 17 (1). P. 99–120. DOI: https://doi.org/10.20535/2307-5651.18.2021.247229
24. Drucker, P. The practice of management. Abingdon-on-Thames: Routledge, 2012. 368 p.
25. Dykha M., Dykha V., Elnashar, E.A. Foreign trade activity of Ukraine and Egypt. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*. 2025. Vol. 338 (1). P. 221–227. DOI: https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-338-33
26. Dykha M., Dykha V., Sahoo S.K. Foreign trade between Ukraine and India in the conditions of global turbulence. *CITY DEVELOPMENT*. 2025. Vol. 2 (06). P. 35–44. DOI: https://doi.org/10.32782/city-development.2025.2-5
27. Dykha M., Dykha,V., Paczóski,P. Foreign trade activities of Ukraine and Poland: trend analysis and prospects for further cooperation. *Prace naukowe Wyższej Szkoły Zarządzania i Przedsiębiorczości z siedzibą w Wałbrzychu. Poland*. 2025. Vol. 56 (1). P. 193–205. URL: https://pracenaukowe.wwszip.pl/prace/PN_56.pdf
28. Grant R. M. Toward a knowledge-based theory of the firm. *Strategic Management Journal,* 17, Special Issue, 1996. P. 109–122.
29. Li Bo An Analysis of Deleuze's Concept of Potentiality. *International Journal of Frontiers in Sociology.* 2023. Vol. 5 (3). P. 65–69. URL: https://francis-press.com/uploads/papers/Gf4a79FnbuOuSgftP7eQFuJiA0OFGr3qYx4fxFfS.pdf?utm_source=chatgpt.com

30. Li Xiaodong Expression of “Reality and Potentiality” Images in Film Time. *Western Radio and Television*. 2021. Vol. 42 (12).
31. North D. C. Institutions, Institutional Change and Economic Performance. Cambridge: Cambridge University Press. 1990. P. 152.
32. Penrose E., Pitelis,C. Penrose's theory of the firm in an era of globalisation. *International Business Review*. 2022. Vol. 31 (6). P. 1–15.
33. Penrose E. T. The Theory of the Growth of the Firm. 4th ed. Oxford: Oxford University Press. 2009. P.304.
34. Prahalad C., Hamel G. The core competence of the corporation. *Harvard Business Review*. 1990. Vol. 68 (3). P. 79–91.
35. Teece D., Pisano G., Shuen,A. Dynamic Capabilities and Strategic Management. *Strategic Management Journal*. 1997. Vol. 18 (7). P. 509–533. DOI: http://dx.doi.org/10.1142/9789812834478_0002
36. Tricker R. International Corporate Governance. London: Prentice Hall, 1994. 354 p.
37. Wernerfelt B. A Resource-Based View of the Firm. *Strategic Management Journal*. 1984. Vol. 5 (2). P. 171–180. URL: https://web.mit.edu/bwerner/www/papers/AResource-BasedViewoftheFirm.pdf

References

1. Balakhonova, O. V. (2021). Uzahalnennia skladovykh ekonomichnoho potentsialu pidpryiemstva i mekhanizm yoho rozvytku [Generalization of the components of the economic potential of the enterprise and the mechanism of its development]. *Rynkova ekonomika: suchasna teoriia i praktyka upravlinnia,* vol. 20(2(48), pp. 98–115. DOI: https://doi.org/10.18524/2413-9998.2021.2(48).243683
2. Berdar, M. M. (2018). Zovnishnoekonomichnyi potentsial pidpryiemstv kharchovoi promyslovosti ta mozhlyvosti yoho naroshchuvannia [External economic potential of food industry enterprises and opportunities for its expansion]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu,* vol. 18 (1), pp. 40–45. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/18_1_2018ua/10.pdf
3. Bilyi, M. (2025). Teoretychni polozhennia obgruntuvannia sutnosti katehorii “investytsiinyi potentsial” [Theoretical provisions of substantiation of the essence of the category “investment potential”]. *Naukovyi visnyk Polissia,* vol. 1 (30), pp. 193–206. DOI: https://doi.org/10.25140/2410-9576-2025-1(30)-193-206
4. Bohma, O., Hanechko, I., Lymar, V. (2022). Ekonomichnyi potentsial pidpryiemstva: zmist ta kliuchovi kharakterystyky [Economic potential of the enterprise: content and key characteristics]. *Visnyk KNTEU*, no. 1. URL: https://journals.knute.edu.ua/scientia-fructuosa/article/view/41/22
5. Bondar, Yu. A., Lehinkova, N. I., Fabryka, I. V. (2021). Eksportnyi potentsial pidpryiemstva: sutnist, pryntsypy formuvannia ta umovy maksymizatsii [Export potential of the enterprise: essence, principles of formation and conditions of maximization]. *Visnyk pisliadyplomnoi osvity. Seriia “Sotsialni ta povedinkovi nauky”,* vol. 16 (45), pp. 125–140. DOI: https://doi.org/10.32405/2522-9931-2021-16(45)-125-140
6. Vyshniuk, V. (2025). Kontseptualni zasady formuvannia ta rozvytku ekonomichnoho potentsialu pidpryiemstva v umovakh stratehichnykh transformatsii [Conceptual foundations of the formation and development of the economic potential of the enterprise in the conditions of strategic transformations]. *Modeling the Development of the Economic Systems,* no. 4, pp. 364–369. DOI: https://doi.org/10.31891/mdes/2025-18-45
7. Heiets V. (2024). Superechnosti ta perspektyvy ekonomichnoho zrostannia na innovatsiinii osnovi v Ukraini [Contradictions and prospects of economic growth based on innovation in Ukraine]. *Ekonomika Ukrainy,* vol. 67(11(756), pp. 3–28. DOI: https://doi.org/10.15407/economyukr.2024.11.003
8. Hron, O., Sikalenko, O. (2021). Otsiniuvannia eksportnoho potentsialu pidpryiemstva [Evaluation of the export potential of the enterprise]. *Halytskyi ekonomichnyi visnyk,* vol. 73 (6), pp. 115–122. DOI: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2021.06.115
9. Dykha, M. V., Dykha, V. V. (2026). Tendentsiinyi analiz eksportu ahrarnoi produktsii Ukrainy v konteksti suchasnykh vyklykiv ta zahroz [Trend analysis of the export of agricultural products of Ukraine in the context of modern challenges and threats]. *Ukrainskyi zhurnal prykladnoi ekonomiky ta tekhniky*, no. 2, pp. 248–255. DOI: https://doi.org/10.36887/2415-8453-2026-2-46
10. Dykha, M. V., Liamets, I. A. (2021). Zovnishnotorhovelna diialnist Ukrainy: stan, problemy, perspektyvy [Foreign trade activity of Ukraine: state, problems, prospects]. *Naukovyi visnyk IFNTUNH. Seriia: Ekonomika ta upravlinnia v naftovii i hazovii promyslovosti,* vol. 1 (23), pp. 108–117. DOI: https://doi.org/10.31471/2409-0948-2021-1(23)-108-117
11. Yevropeiskyi zelenyi kurs [European Green Course]. Available at: https://eur-lex.europa.eu/
12. Lunkina, I. Yu. (2024). Naukovo-praktychnyi pidkhid do otsinky skladovykh, zabezpechuiuchykh zbalansovanist potentsialu pidpryiemstv [Scientific and practical approach to the evaluation of components ensuring the balanced potential of enterprises]. *Zdobutky ekonomiky: perspektyvy ta innovatsii,* 11. DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.15338653
13. Mohylevska, O., Mohylevskyi, Yu., & Sytyk, R. (2026). Kliuchovi aspekty tsyfrovoi transformatsii pidpryiemstv promyslovoho kompleksu Ukrainy [Key aspects of digital transformation of enterprises of the industrial complex of Ukraine]. *Rozvytok mista*, vol. 1 (09), pp. 138–148. DOI: https://doi.org/10.32782/city-development.2026.1-17

14. Mohylevska, O., Pavlovskyi, S., & Mohylevskyi, Yu. (2026). Zeleni tekhnolohii u formuvanni innovatsiinoho potentsialu staloho rozvytku promyslovoho pidpryiemnytstva [Green technologies in the formation of innovative potential of sustainable development of industrial entrepreneurship]. *Rozvytok mista*, vol. 2 (10), pp. 153–161. DOI: https://doi.org/10.32782/city-development.2026.2-17
15. Paket YeS "Fit for 55". URL: https://ecoaction.org.ua/paket-ies-fit-for-55.html
16. Piletska, S. T., Lunkina, I. Yu. (2022). Stratehichno oriientovanyi ekonomichnyi potentsial pidpryiemstva [Strategically oriented economic potential of the enterprise]. *Ekonomika. Finansy. Pravo,* vol. 9/1, pp. 17–23. DOI: https://doi.org/10.37634/efp.2022.9(1).4.
17. Sidenko, V. (2024). Vyklyky i mozhlyvosti dlia stiikoho ekonomichnoho rozvytku Ukrainy v konteksti hlobalnoho tranzytu [Challenges and opportunities for sustainable economic development of Ukraine in the context of global transit]. *Ekonomika Ukrainy,* vol. 67(1(746), pp. 3–39. DOI: https://doi.org/10.15407/economyukr.2024.01.003
18. Slobodianiuk, V. (2025). Ekonomichnyi potentsial pidpryiemstva: ekonomichnyi zmist ta skladovi [Economic potential of the enterprise: economic content and components]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 83. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-82-163
19. Stanasiuk, N., Palisa, A. (2024). Tendentsii ta perspektyvy ukrainskoho eksportu [Trends and prospects of Ukrainian exports]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 69. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-69-42
20. Khaustova, K., Demianovych, E. (2023). Upravlinnia kadrovym potentsialom pidpryiemstva v umovakh suchasnoi nestabilnosti [Management of the personnel potential of the enterprise in conditions of modern instability]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 56. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-43
21. Chemchykalenko, R. A., Yarmak, O. V. (2024). Zovnishnoekonomichnyi potentsial pidpryiemstv ta yoho udoskonalennia v umovakh suchasnykh transformatsii biznes-seredovyshcha [External economic potential of enterprises and its improvement in the conditions of modern transformations of the business environment]. *Ekonomichna teoriia ta pravo*, vol. 4 (59), pp. 24–38. Available at: http://econtlaw.nlu.edu.ua/2024/12/19/foreign-economic-potential-of-enterprises-and-its-improvement-in-the-conditions-of-modern-transformations-of-the-business-environment/
22. Shabatura, T. S. (2019). Stratehichni napriamky realizatsii ekonomichnoho potentsialu pidpryiemstva [Strategic directions of realizing the economic potential of the enterprise]. *Halytskyi ekonomichnyi visnyk*, vol. 58 (3), pp. 105–114. DOI: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2019.03.105
23. Barney, J. (1991). Firm Resources and Sustained Competitive Advantage. *Journal of Management,* vol. 17 (1), pp. 99–120. DOI: https://doi.org/10.20535/2307-5651.18.2021.247229
24. Drucker, P. (2012). The practice of management. Abingdon-on-Thames: Routledge, 368 p.
25. Dykha, M., Dykha, V., & Elnashar, E.A. (2025). Foreign trade activity of Ukraine and Egypt. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*, vol. 338 (1), pp. 221–227. DOI: https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-338-33
26. Dykha, M., Dykha, V., & Sahoo, S.K. (2025). Foreign trade between Ukraine and India in the conditions of global turbulence. *City development*, vol. 2 (06), pp. 35–44. DOI: https://doi.org/10.32782/city-development.2025.2-5
27. Dykha, M., Dykha, V., Paczóski, P. (2025). Foreign trade activities of Ukraine and Poland: trend analysis and prospects for further cooperation. *Prace naukowe Wyższej Szkoły Zarządzania i Przedsiębiorczości z siedzibą w Wałbrzychu. Poland*, vol. 56 (1), pp. 193–205. Available at: https://pracenaukowe.wwszip.pl/prace/PN_56.pdf
28. Grant, R. M. (1996). Toward a knowledge-based theory of the firm. *Strategic Management Journal,* 17, Special Issue, pp. 109–122.
29. Li, Bo (2023). An Analysis of Deleuze's Concept of Potentiality. *International Journal of Frontiers in Sociology,* vol. 5 (3), pp. 65–69. Available at: https://francis-press.com/uploads/papers/Gf4a79FnbuOuSgftP7eQFuJiA0OFGr3qYx4fxFfS.pdf?utm_source=chatgpt.com
30. Li, Xiaodong (2021). Expression of "Reality and Potentiality" Images in Film Time. *Western Radio and Television*, vol. 42 (12).
31. North, D.C. (1990). Institutions, Institutional Change and Economic Performance. Cambridge: Cambridge University Press, 152 p.
32. Penrose, E., Pitelis, C. (2022). Penrose's theory of the firm in an era of globalisation. *International Business Review*, vol. 31 (6), pp. 1–15.
33. Penrose, E. T. (2009). The Theory of the Growth of the Firm. 4th ed. Oxford: Oxford University Press, 304 p.
34. Prahalad, C., Hamel, G. (1990). The core competence of the corporation. *Harvard Business Review*, vol. 68 (3), pp. 79–91.
35. Teece, D., Pisano, G., Shuen, A. (1997). Dynamic Capabilities and Strategic Management. *Strategic Management Journal*, vol. 18 (7), pp. 509–533. DOI: http://dx.doi.org/10.1142/9789812834478_0002
36. Tricker, R. (1994). International Corporate Governance. London: Prentice Hall, 354 p.
37. Wernerfelt, B. (1984). A Resource-Based View of the Firm. *Strategic Management Journal*, vol. 5 (2), pp. 171–180. Available at: https://web.mit.edu/bwerner/www/papers/AResource-BasedViewoftheFirm.pdf

Mariia Dykha
Doctor of Economic Sciences, Professor,
Professor of the Department of Economics, Analytics, Modeling
and Information Technologies in Business,
Khmelnytskyi National University
ORCID: https://orcid.org/0000-0003-4405-9429
Valerii Dykha
PhD in Economics,
Senior Lecturer of the Department of Economics, Analytics, Modeling
and Information Technologies in Business,
Khmelnytskyi National University
ORCID: https://orcid.org/0009-0004-2398-3692

CONCEPTUAL FOUNDATIONS FOR THE FORMATION OF THE FOREIGN ECONOMIC POTENTIAL OF UKRAINE'S INDUSTRIAL COMPLEX BASED ON THE PRINCIPLES OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT

The article examines the conceptual foundations for the formation of the foreign economic potential of Ukraine's industrial complex under the conditions of contemporary transformational processes and the importance of implementing the principles of sustainable development. The main components of the foreign economic potential of Ukraine's industrial complex are identified, including production and technological, innovative, financial and investment, human resources, marketing, informational, environmental, social, organizational and managerial, geopolitical, institutional and legal, logistics, and market-related components. The role of sustainable development principles in shaping the foreign economic potential of the industrial complex is substantiated, and the necessity of integrating economic, environmental, and social aspects into managerial decision-making processes is demonstrated. The authors define the foreign economic potential of Ukraine's industrial complex as a multi-component system, an integrated set of internal environment components (production and technological, innovative, financial and investment, human resources, marketing, informational, environmental, and social), as well as the organizational and managerial capabilities of industrial complex enterprises, formed on the principles of sustainable development and taking into account the influence of external environmental factors (geopolitical, institutional and legal, logistics, and market-related), which collectively ensure the capacity for effective foreign economic activity, enhanced international competitiveness, and the achievement of sustainable development goals at both the national and global levels. The proposed interpretation of the foreign economic potential of the industrial complex combines traditional economic characteristics of foreign economic potential aimed at achieving economic efficiency with social and environmental requirements directed toward ensuring environmental safety and social responsibility. The main constraining factors (problems and challenges) affecting the development of foreign economic potential have been identified, including technological backwardness of production, insufficient innovation activity, investment constraints, logistical difficulties, labor shortages, increasing environmental requirements, and military-political risks. It is concluded that there is a need for modernization of the industrial complex, development of innovative activities, and implementation of sustainable development principles as the basis for enhancing the competitiveness of Ukrainian industry in international markets.

Keywords: foreign economic potential, industrial complex, sustainable development, competitiveness, productivity, innovation, investment, decarbonization, environmental requirements, social responsibility, geopolitical and logistics constraints, organizational and managerial capabilities.

Конфлікт інтересів: Диха М.В. є членом редакційної колегії журналу. Для забезпечення незалежності редакційного процесу рукопис розглядався редактором, який не мав конфлікту інтересів з автором. Автор не брав участі у відборі рецензентів, процесі рецензування та прийнятті рішення щодо публікації статті. Рукопис пройшов стандартну процедуру подвійного сліпого рецензування.

Дата надходження статті: 06.07.2026
Дата прийняття статті до публікації: 03.08.2026
Дата публікації статті: 02.09.2026